

Hvad en klimaaf tale i København skal indeholde

Synspunkter fra 92-gruppen i forbindelse med klimakonventionsmødet i København (COP15), 7-18. december 2009

En klimaaf tale der er tilstrækkelig, retfærdig og sikker

En global klimaaf tale skal være tilstrækkelig til at beskytte kloden mod farlige menneskeskabte klimaændringer. Den skal være retfærdig ved at tage hensyn til, at det er de rige lande, der har hovedansvaret for den forurening, der har skabt klimakrisen, men det er de fattigste lande, der rammes hårdest. Og den skal med stor sikkerhed levere de resultater, der skal til indenfor både en kort og en længere tidshorisont uden at gå på kompromis med menneskerettighederne.

En klimaaf tale skal sikre, at den globale opvarmning holdes så langt under 2 grader som muligt

- En klimaaf tale skal sigte efter at reducere drivhusgaskoncentrationen i atmosfæren til 350ppm CO₂ ækvivalenter.
- Det globale drivhusgasudslip skal toppe i 2015 og herefter falde hurtigt med mindst 80 procent inden 2050 ift. 1990 niveau.

En klimaaf tale skal bygge på videnskaben og vigtige principper

Den skal indeholde regelmæssige videnskabelige evalueringer, timet med rapporter fra FN's videnskabelige klimapanel (IPCC), som kan danne baggrund for stærkere reduktionsmål og -indsatser i overensstemmelse med videnskaben.

- Den skal bygge på principper om lige rettigheder og ansvar mellem rige lande og udviklingslande, således at de rige lande påtager sig deres historiske ansvar og de fattige lande sikres muligheder for at udfolde deres ret til bæredygtig udvikling. Målet skal være en ligelig fordeling af det økologiske og økonomiske råderum mellem alle verdens mennesker.
- Princippet om at "forureneren betaler" gælder og de mennesker og lande, der rammes af klimaændringerne uden tilsvarende at være ansvarlige, har derfor ret til kompensation fra de, der forurener ud over deres råderum.
- Tiltag for at mindske og tilpasse sig klimaændringerne skal respektere, beskytte og fremme menneskerettigheder – herunder kvinders og indfødte folks rettigheder. Alle relevante interessenter skal sikres involvering, deltagelse og indflydelse.

- Den miljømæssige integritet skal sikres. Herunder skal økosystemernes vigtige rolle i reduktion af udledning såvel som i tilpasning til klimaændringer anerkendes, og beskyttelse af biodiversitet og økosystemer sikres.

Reduktion af udslippet af drivhusgasser i de rige lande

- De industrialiserede lande skal som gruppe reducere deres udslip af drivhusgasser med minimum 40 procent i 2020 ift. 1990.

Fleksible mekanismer:

- Brugen af reduktionsinitiativer i udviklingslande i stedet for hjemlige reduktioner (offsets) skal begrænses. Så længe de rige landes reduktionsmålsætninger ikke er mindst 30 procent i 2020 ift. 1990, er der ikke plads til at medregne offset-initiativer i de rige landes reduktionsindsats.
- I det omfang offsets, herunder Clean Development Mechanism (CDM) initiativer, bringes i anvendelse, skal de reformeres og udformes således, at den miljømæssige integritet og additonalitet sikres, samtidigt med at initiativerne lever op til kravet om, at de skal bidrage til bæredygtig udvikling. Det vil bl.a. sige, at de kommer de fattigste lande og mennesker til gode og bidrager til at mindske fattigdommen - og at de ikke påvirker økosystemer og biodiversitet negativt.
- Den eventuelle brug af offsets kan ikke samtidig medregnes i de rige landes økonomiske støtte til udviklingslande for at bidrage til deres reduktionsmål, eller til udviklingslandenes opnåelse af de nødvendige udslipsreduktioner ift. "business as usual" (se nedenfor).

Skov i de rige land (LULUCF):

- Medregning af drivhusgaseffekten af skov- og landbrug i de rige lande (LULUCF) må ikke udvande de rige landes forpligtelser, de eksisterende huller skal lukkes og reglerne skal være gennemskuelige og fremme bevarelsen af biodiversitet.
- En medregning skal baseres på effekten af tiltag indenfor skov- og landbrug på atmosfæren. Det betyder bl.a. at landene skal gå ud fra de faktiske ændringer i udslip eller optag sammenlignet med et historisk referenceniveau. Landene må ikke tillades at vælge individuelle referenceniveauer.
- Større kilder til drivhusgasudslip fra skov- og landbrugssektorerne skal medregnes (f.eks. skov- og tørvemosedegradering). Dette gælder også stigende drivhusgasudslip fra skovene på grund af øget brug af biomasse til energiproduktion.

Reduktion af udslippet af drivhusgasser fra udviklingslandene

- Hvis klimaproblemet skal løses, må udviklingslandene også bidrage. Dog skal en klimaaftale tage højde for de store forskelle, der er blandt disse lande, både hvad angår udslip og kapacitet til at handle.
- Der skal sigtes efter, at udviklingslandene som samlet gruppe gennemfører aktiviteter, der nedbringer deres udslip med 15-30 procent ift. den ellers forventede stigning i drivhusgasudslippet ("business as usual") i 2020 sammenlignet med 1990 niveau.
- For at udviklingslandene kan påtage sig sådanne målsætninger, er det dog afgørende, at de rige lande lever op til deres forpligtelser om væsentligt forøget støtte til udviklingslandenes indsats. Der skal derfor etableres en mekanisme under Klimakonventionen, som både har til opgave at sikre, at de rige lande opfylder deres ansvar for mål-, rapport- og verificerbar støtte

til udviklingslandene – og at udviklingslandene gennemfører de aktiviteter, som de er givet støtte til.

Skov i udviklingslande (REDD):

- Bekæmpelsen af skovrydning i udviklingslandene er vigtigt både ift. at stoppe klimaændringerne, stoppe nedgangen i den globale biodiversitet og sikre oprindelige og lokale befolkningers levevilkår. Derfor skal en klimaafnate indeholde en skovmekanisme, der sikrer alle disse hensyn, herunder:
 - Indeholder et mål om at stoppe ødelæggelsen af naturlig skov og udslippet fra afskovning og skovdegradering i udviklingslandene i 2020.
 - Respekterer oprindelige og lokale befolkningers fundamentale menneskerettigheder som stadfæstet i FN Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder vedtaget af Generalforsamlingen i 2007, herunder:
 - Retten til jord, territorier og ressourcer
 - Retten til fuld deltagelse i design, implementering og monitorering af REDD
 - Retten til fair konsultation og til at vælge REDD til eller fra (retten til frit, forudgående og informeret samtykke)
 - Retten til at få direkte del i udbyttet af REDD
 - Sikrer beskyttelse af biodiversitet og økosystemer, herunder prioriterer bevarelse af naturskove.
 - Indeholder et mål om, at alle lande gennem hjemlige tiltag bidrager til at fjerne de underliggende årsager til skovødelæggelse i udviklingslandene.
 - At der sikres monitorering af skov-aftalens globale effekt på klima, skovfældning, biodiversitet og sociale forhold.
 - At reduktioner i udledninger i drivhusgasser, der opnås gennem mindsket afskovning i udviklingslande, ikke erstatter den hjemlige indsats i de rige lande.
 - At der sikres tilstrækkelig, forudsigelig og bæredygtig finansiering. Der skal også afsættes mindst 2 mia. USD per år til tidlige initiativer på skovbevarelse i årene 2010-12.

Reduktioner i udslip fra fly og skibsfart

- Regulering af drivhusgasudslip fra fly og skibsfart skal inkluderes i en klimaafnate. Dette skal ske ved, at en klima-aftalen specificerer en række elementer og udviklingen af disse, herunder:
 - At alle udslip skal inkluderes (evt. med undtagelse af de mindst udviklede lande og små østater) og at de mest sårbare og fattigste lande skal kompenseres.
 - Tiltagene skal skabe finansiering, som skal bruges i udviklingslande til tilpasning og reduktionstiltag.
 - Der skal fastsættes ambitiøse reduktionsmål mindst på niveau med det globale reduktionsbehov for hver sektor ift. 1990 niveau.
 - Reduktionsmålene for fly-sektoren skal omfatte den skadelige klimaeffekt fra udledningen af emissioner i stor højde.
 - Der skal fastsættes en tidsplan, som sikrer udvikling, vedtagelse og gennemførelse af de nødvendige politikker ved udgangen af 2011.

Tilpasning til klimaændringerne

- Effekterne af klimaændringerne viser sig med stigende hastighed overalt på kloden. Derfor er det afgørende, at en klimaafnate indeholder de mekanismer og den finansiering og støtte der skal til for at sikre, at udviklingslandene kan tilpasse sig klimaændringerne.
- En klimaafnate må således ikke hindre, men skal fremme udviklingslandenes muligheder for at nå FN's 2015-mål.
- En afnate i København skal inkludere en klar plan for en massiv udbygning af indsatsen for klimatilpasning i udviklingslande, herunder hvordan de rige lande skal opfylde deres historiske ansvar og bidrage med den tilsvarende støtte til udviklingslandenes tilpasning.
- En klimaafnate skal sikre mindst 50 mia. USD i gennemsnit i perioden 2013-2017, voksende til mindst 100 mia. USD i 2020, til klimatilpasning i udviklingslandene. Hele finansieringen skal være ny og additional ift. udviklingsbistanden og de eksisterende mål for denne på 0,7 procent af BNP. I de lande, hvor udviklingsbistanden er over 0,7 procent af BNP, skal klimabistanden være ny og additional ift. det eksisterende niveau. - Støtten skal primært komme fra innovative kilder, være forudsigelig og stabil og bestå af direkte bidrag og ikke lån.
- Der skal derudover sikres umiddelbar og tilstrækkelig støtte også på den korte bane (2010-2012).
- Støtten skal prioritere de mest sårbare lande og befolkningsgrupper. Det er bl.a. vigtigt at sikre, at indsatsen når ud til de mennesker, der har mest brug for den, at den bygger på lokalt ejerskab og viden, og at den sker med fuld inddragelse af de berørte befolkningsgrupper.
- En klimaafnate skal anerkende vigtigheden af beskyttelse af biodiversitet, økosystemer og den unikke værdi, de udgør i forbindelse med tilpasning til klimaændringer. Beskyttelsen af biodiversitet og økosystemer skal derfor indbygges i alle klimatilpasningsstrategier.
- Der skal gives fuld støtte til Tilpasningsfonden under Kyoto-protokollen, således at den kommer til at spille en central rolle i klimatilpasningsindsatsen.
- Der skal etableres en klima-risiko-forsikringsmekanisme.

Teknologi

- For at stoppe de menneskeskabte klimaændringer og holde den globale temperaturstigning under 2 grader, er det nødvendigt med en massiv satsning på udvikling og spredning af bæredygtige teknologier. En klimaafnate skal sikre, at denne udvikling igangsættes.
- Teknologisamarbejdet skal ikke kun sætse på udvikling, og overførsel af nye og eksisterende bæredygtige teknologier, men også på at opbygge kapacitet til reelt at anvende, tilpasse og videreudvikle teknologierne, ligesom myndighederne må sættes i stand til at udarbejde og implementere lovgivning mv. der fremmer et hurtigt optag af bæredygtige teknologier i samfundet.
- Teknologisamarbejdet bør ikke fokusere udelukkende på de store udviklingslande eller på teknologier til at forhindre klimaændringer. Små og fattige u-lande har også behov for teknologier - og der er også brug for udvikling af teknologier ifm. tilpasning til klimaforandringerne.
- En klimaafnate skal etablere en teknologi-samarbejdsmekanisme under Klimakonventionen. Denne skal bl.a.:
 - Etablere globale teknologimål, herunder en forpligtelse til at øge den offentlig finansiering til globale teknologi formål til mindst 5 mia. USD.

- Udarbejde globale teknologi "roadmaps", der definerer strategier for udvikling og spredning af nøgle-teknologier.
- Indeholde bindende aftaler om etableringen og finansieringen af en bred vifte af globale teknologi-handlingsprogrammer, som for alvor sætter gang i udvikling, overførsel og anvendelse af bæredygtig teknologi. Handlingsprogrammerne indebærer, at der sættes mål for verdenssamfundets indsats indenfor en 5-årig tidshorisont, og at det specificeres klart, hvordan de rige lande vil bidrage med finansiering, forskning mv.
- Der skal etableres en styrende enhed ("Technology Executive Board"), som skal overvåge de nævnte teknologihandlingsplaner og initiativer.
- Der etableres regionale centre, der kan støtte og facilitere implementeringen af en teknologisamarbejdsmechanisme, og sikre at der er en tydelig kobling mellem lokale behov og adgang til eksisterende og nye teknologier.
- Handlingsprogrammerne kan ikke stå alene, og ifm. en klimaafnate bør der også arbejdes på andre bindende aftaler om indsatsen for at fremme udvikling og spredning af bæredygtig klimateknologi, herunder:
 - Mindstekrav til de rige landes anvendelse af statslige midler til forskning og udvikling i disse teknologier. De rige lande bør således fordoble den offentlige støtte til forskning, udvikling og demonstration af energiteknologier, specielt vedvarende energi, senest i 2012 og firdoble støtten inden 2020.
 - Fjernelse af handelsbarrierer i de rige lande for bæredygtige teknologier, som reducerer udslippet af drivhusgasser, og indretning af handelspolitikken og den offentlige indkøbspolitik, så den fremmer hurtig spredning af disse teknologier.
 - Stop for anvendelse af eksportkreditter og bistandsmidler, herunder midler fra de multilaterale udviklingsbanker, på udbygning af energiforsyning baseret på fossile brændsler
 - Minimumsstandarder i de rige lande for energieffektive produkter, herunder eksempelvis fly, skibe, biler og husholdningsapparater.
 - Deling af intellektuelle ejendomsrettigheder i forbindelse med offentligt finansieret forskning på klimaområdet og andre initiativer med henblik på at undgå, at intellektuelle ejendomsrettigheder bremser spredningen af vigtige klimateknologier.

Finansiering

- En tilstrækkelig og retfærdig klimaafnate afhænger af tilvejebringelsen af væsentlige, nye midler fra de rige lande til reduktions- og tilpasningsindsatserne i udviklingslandene. Uden dette vil det ikke være muligt at gennemføre de nødvendige indsatser i udviklingslandene og dermed ikke at holde den globale temperaturstigning under 2 grader.
- I forbindelse med en klimaafnate skal der sikres offentlig (ikke-privat) finansiering fra de rige lande til udviklingslandene på mindst 195 mia. USD per år i 2020. Herunder:
 - Mindst 50 mia. USD i gennemsnit i perioden 2013-2017, voksende til 100 mia. USD per år i 2020 til klimatilpasning.
 - Mindst 95 mia. USD per år til drivhusgasreduktioner i udviklingslandene inkl. til indsatser indenfor skovbevarelse, landbrug, teknologiudvikling og -spredning.
- Finansieringen skal være ny og additionel ift. udviklingsbistanden og de eksisterende mål for denne på 0,7 procent af BNP. I de lande hvor udviklingsbistanden allerede er over 0,7 procent, skal klimafinansieringen være ny og additionel ift. det eksisterende niveau.

- Brug af fleksible mekanismer og offsets kan ikke regnes med i de rige landes bidrag til den ovenstående finansiering.
- Langt den største del af den offentlige (ikke-private) finansiering skal kanaliseres gennem en fond under Klimakonventionen eller styres af denne. Den institutionelle struktur skal sikre deltagelse og lighed, herunder repræsentation af sårbare befolkninger, befolkningsgrupper og civilsamfund.
- I forhold til behovet for investering i udviklingslandenes tilpasning til klimaforandringer afhænger behovet på langt sigt af, hvor ambitiøse reduktionsmål man kan enes om. Derfor bør en aftale om reduktionerne i drivhusgasudledninger kædes direkte sammen med tilpasning, for eksempel således, at manglende efterlevelse af aftalte reduktionsmål udløser progressivt stigende indbetalinger til tilpasning.
- Der er også et stærkt behov for finansiering fra de rige lande til indsatser i udviklingslandene på kort sigt (2010-2012). En klimaafnate skal tilvejebringe en sådan tilstrækkelig, umiddelbar finansiering til udviklingslandene, og den skal være ny og additionel ift. udviklingsbistanden og målsætningen for denne som nævnt ovenfor.
- Det er afgørende at sikre tilstrækkelig, forudsigelig og sikker finansiering. I den forbindelse skal det sikres, at midler generes ved bl.a.:
 - Auktionering af udslipsrettigheder (AAUer) til hvert land.
 - En afgift på flytrafik.
 - En afgift på skibsfart.

Sikkerhed og juridisk form på en klimaafnate.

- Det er afgørende, at en klimaafnate med stor sikkerhed kommer til at levere de nødvendige reduktioner i udslip af drivhusgasser og den nødvendige finansiering. Med de hastige klimaændringer og behovet for at vende den globale udslipkurve allerede i 2015, har vi ikke tid til en afnate, der ikke virker tilstrækkeligt. - Derfor skal det sikres, at de mekanismer, regler og den ansvarsfordeling, der inkluderes i en afnate, er gennemskuelige og klare for alle. For meget "fleksibilitet" og ugenemsksuelige regler og mekanismer skal undgås.
- En klimaafnate i København skal sikre, at alle rige lande forpligter sig juridisk bindende til de nødvendige udslipsreduktioner og den tilstrækkelige, additionelle og stabile økonomisk støtte og teknologioverførelse. Samtidigt skal det sikres, at de nødvendige tiltag i udviklingslandene for at nedsætte udslippet med 15-30 procent ift. den forventede udvikling ("business as usual") finder sted, bl.a. ved overførelse af den nævnte støtte fra de rige lande.
- En afnate i København skal have en juridisk ramme som giver de bedst mulige forhold for en effektiv implementering. Herunder at der inkluderes en eller flere juridisk bindende instrumenter, som fastholder det internationale system for måling af de rige landes målsætninger og indsatser, som blev indført med Kyoto-protokollen, samt et strafsysteem som giver stærke incitamenter til overholdelse af de forpligtelser, regeringerne påtager sig.
- I dag er Kyoto-protokollen den eneste juridisk bindende klimaafnate, der detaljeret specificerer regler og ansvarsfordelingen for en række lande. Der skal i København vedtages en juridisk bindende og ratificerbar afnate, der indebærer en fortsættelse af Kyoto-protokollen i perioden 2013-2017 - med forskellige forbedringer. Da USA ikke forventes at ville tilslutte sig Kyoto-protokollen, skal landet indgå en afnate med sammenlignelige forpligtelser ift. de andre rige lande.
- Kerneelementer i en juridisk arkitektur for en klimaafnate i København skal bl.a. være:

- En forpligtelsesperiode på 5 år - med mulighed for at genvurdere aftalen hvis videnskaben tilsiger, at dette er nødvendigt.
- 1990 skal være basisår for de rige landes reduktionsforpligtelser.
- Forbedrede nationale rapporterings- og evalueringsregler.
- Et styrket overholdelsesregime for de rige lande.
- Et system for tidlig varsel ift. lande der er i fare for ikke at overholde deres forpligtelser.